

Ryszard Czekalski

Studia Katechetyczne w latach 1979-1987

Studia Katechetyczne 7, 17-21

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Studia Katechetyczne” w latach 1979-1987

Trzydzieści lat temu naukowe środowisko katechetyczne w ówczesnej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie zainicjowało wydawanie profesjonalnego pisma katechetycznego zatytułowanego „Studia Katechetyczne”. Ich redaktorem naczelnym został ks. prof. Jan Charytański, kierownik Katedry Katechetyki Wydziału Teologicznego ATK.

Na łamach „Studiów Katechetycznych” postanowiono publikować wybrane prace badawcze zarówno pracowników nauki, jak i studentów. Redaktor pisma we wprowadzeniu do I tomu, uzasadniając podjętą inicjatywę, napisał: *Pragniemy lepiej poznać historię polskiej katechetyki, aby głębiej zrozumieć naszą rodzimą tradycję. Równocześnie jednak jesteśmy zwróceniu ku teraźniejszości i przyszłości. Poddajemy więc analizie obecnie używane dokumenty twórczości katechetycznej zarówno od strony teologicznej, jak i dydaktycznej czy psychologicznej*¹. Zamiarem pomysłodawców było wydawanie, w miarę możliwości, jednotematycznych tomów. Miały one przybliżać podjęte zagadnienie katechetyczne w sposób całościowy i pogłębiony. Dzielenie się badaniami naukowymi z katechetyki na łamach nowego pisma miało być także *jeszcze jedną formą (...) służby katechetykom i katechetom polskim*².

Podjęta inicjatywa w 1979 roku realizowana była przez osiem lat. W latach 1979-1987 łącznie wydano sześć tomów „Studiów Katechetycznych”. W każdym z nich publikowano obszernie artykuły, które często stanowiły owoc przeprowadzonych badań naukowych, podejmowanych podczas katechetycznych studiów magisterskich lub doktorskich. W sumie na łamach rocznika opublikowano 18 artykułów naukowych, nie licząc sześciu wprowadzeń do poszczególnych tomów, napisanych przez ks. prof. Jana Charytańskiego. Wykaz artykułów zamieszczam poniżej wraz z krótkim ich omówieniem, aby czytelnik mógł zorientować się nie tylko, jakie prace wówczas zostały opublikowane, ale także jakie badanie naukowe na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku podejmowano w ramach studiów z katechetyki w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie.

¹ J. Charytański, *Wprowadzenie*, „Studia Katechetyczne” 1979, t. 1, s. 9.

² Tamże.

I tom „Studiów Katechetycznych”, noszący tytuł *Z zagadnień psychologiczno-pedagogicznych w katechetyce*, ukazał się w 1979 roku. Tom składał się z trzech artykułów naukowych. Pierwszy z nich był autorstwa ks. Jana Koryckiego i dotyczył pedagogiczno-katechetycznego przygotowania kandydatów do kapłaństwa. Autor, wykorzystując materiał zawarty w swojej rozprawie doktorskiej, analizował dokumenty Urzędu Nauczycielskiego Kościoła w rozwoju historycznym. Najpierw w sposób syntetyczny ukazał wskazania w dziedzinie formacji katechetyczno-pedagogicznej kandydatów do kapłaństwa, znajdujące się w starszych dokumentach Kościoła, a następnie omówił wytyczne Stolicy Apostolskiej ogłoszone w XX wieku przed II Soborem Watykańskim, wreszcie przedstawił formację pedagogiczno-katechetyczną alumnów w nauce II Soboru Watykańskiego i w dokumentach posoborowych³. Drugi artykuł to fragmenty rozprawy doktorskiej ks. Władysława Kubika, gdzie autor zaprezentował wyniki przeprowadzonych badań eksperymentalnych nad koncentracją uwagi uczniów klas VI-VIII. W artykule, oprócz analizy aktualnej literatury psychologiczno-pedagogicznej na temat umiejętności koncentracji uwagi, autor zapoznawał czytelnika z metodą badawczą oraz wynikami przeprowadzonych badań. Ponadto wskazał na konsekwencje dydaktyczno-katechetyczne, wynikające z opisanego poziomu umiejętności koncentracji uwagi u uczniów⁴. W I tomie umieszczono również pracę magisterską Kazimiery Jakóbiak, która podjęła temat modlitwy w katechezie polskiej na podstawie obowiązującego programu szczegółowego. Autorka poddała analizie aspekty modlitw występujące w podręcznikach do nauki religii⁵.

II tom „Studiów Katechetycznych” ukazał się w 1980 roku. Składał się z dwóch artykułów naukowych. Pierwszy z nich był autorstwa ks. Stanisława Pawliny i dotyczył początków katechetyki jako nauki uniwersyteckiej wykładowanej we Lwowie w latach 1701-1783⁶. Drugi artykuł napisała s. Eleonora Henschke, przybliżając osobę pedagoga-katechetki Zoi Bogolubow oraz jej działalność pedagogiczno-wychowawczą i religijną⁷.

³ J. Korycki, *Pedagogiczno-katechetyczne przygotowanie kandydatów do kapłaństwa w wypowiedziach Urzędu Nauczycielskiego Kościoła*, „Studia Katechetyczne” 1979, t. 1, s. 11-28.

⁴ W. Kubik, *Umiejętność koncentracji uwagi u uczniów klas VI, VII i VIII oraz jej konsekwencje dydaktyczno-katechetyczne*, „Studia Katechetyczne” 1979, t. 1, s. 29-200.

⁵ K. Jakóbiak, *Modele wychowania do modlitwy w podręcznikach pierwszego i drugiego programu szczegółowego*, „Studia Katechetyczne” 1979, t. 1, s. 201-355.

⁶ S. Pawlina, *Kształcenie katechetyczne kleru obrządku łacińskiego we Lwowie od 1701 do 1783 roku*, „Studia Katechetyczne” 1980, t. 2, s. 9-192.

⁷ E. Henschke, *Nauczanie twórcze w działalności pedagogicznej Zoi Bogolubow (s. Jozafaty CR)*, „Studia Katechetyczne” 1980, t. 2, s. 193-367.

III tom „Studiów Katechetycznych”, noszący tytuł *Z zagadnień katechezy biblijnej w katechetyce*, ukazał się w 1984 roku. Tom składał się z dwóch artykułów naukowych, które stanowią fragmenty prac doktorskich. Pierwszy z nich jest autorstwa ks. Tadeusza Loski. Autor prezentuje tak zwaną *wiosnę biblijną* czyli odnowę egzegetyczno-hermeneutyczną katechezy biblijnej, dokonującą się w Niemczech w latach 1963-1970⁸. Drugi autor, ks. Gerard Kusz, zapoznawał czytelników z całokształtem twórczości Bruno Drehera, jednego z inicjatorów odnowy biblijnej w katechezie⁹.

IV tom „Studiów Katechetycznych” ukazał się również w 1984 roku. Tom składał się z trzech artykułów naukowych. Pierwszy z nich napisał ks. Tadeusz Chromik. W artykule ukazał rozwój katechezy młodzieżowej we Francji po II wojnie światowej na przykładzie twórczości i działalności katechetycznej P. Babina, znanego teoretyka i producenta środków audiowizualnych¹⁰. Kolejny artykuł autorstwa ks. Jana Koryckiego dotyczył formacji pedagogiczno-katechetycznej prowadzonej w polskich seminariach duchownych¹¹. Trzeci artykuł, ks. Kazimierza Mokwy, przybliżał czytelnikom wyniki badań nad historią katechezy w diecezji chełmińskiej. Autor omówił tzw. wczesną Komunię Świętą na początku XX wieku¹².

V tom „Studiów Katechetycznych” ukazał się w 1987 roku. Tom składał się z pięciu artykułów naukowych. Pierwszy z nich był autorstwa s. Margarity Czesławy Sondej. Autorka podjęła temat koleżeństwa i przyjaźni wśród uczniów z punktu widzenia katechetycznego¹³. W kolejnym artykule s. Eleonora Henschke ukazała działalność dydaktyczno-wychowawczą siostr zmartwychwstanków w okresie dwudziestolecia międzywojennego, porównując zasady wychowawcze, którymi posługiwały się siostry zmartwychwstanki, z ówczesnymi prądami pedagogicznymi i katechetycznymi¹⁴. Następne trzy artykuły

⁸ T. Loska, *Odnowa egzegetyczno-hermeneutyczna katolickiej katechezy biblijnej w Niemczech Zachodnich w latach 1963-1970*, „Studia Katechetyczne” 1984, t. 3, s. 11-231.

⁹ G. Kusz, *Koncepcja katechezy biblijnej według Bruno Drehera*, „Studia Katechetyczne” 1984, t. 3, s. 235-359.

¹⁰ T. Chromik, *Rozwój pedagogiki religijnej we Francji na przykładzie twórczości P. Babina*, „Studia Katechetyczne” 1984, t. 4, s. 11-220.

¹¹ J. Korycki, *Kształcenie pedagogiczno-katechetyczne w polskich seminariach duchownych w rozwoju historycznym*, „Studia Katechetyczne” 1984, t. 4, s. 221-261.

¹² K. Mokwa, *Wczesna Komunia Św. w diecezji chełmińskiej (w latach 1910-1939)*, „Studia Katechetyczne” 1984, t. 4, s. 263-306.

¹³ M. C. Sondej, *Koleżeństwo i przyjaźń jako problem katechetyczny*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 5, s. 11-155.

¹⁴ E. Henschke, *Twórczość i działalność pedagogiczna Sióstr Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego w Polsce w latach 1918-1939*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 5, s. 157-292.

stanowią cenny materiał dla historii katechetyki i polskiej katechezy. Artykuły napisane zostały w okresie międzywojennym i opublikowane w austriackiej publikacji z zakresu katechetyki porównawczej. Nie były wcześniej publikowane w języku polskim. Dzięki staraniom ks. prof. J. Charytańskiego po latach ujrzały światło dzienne i przetłumaczone na język polski zostały uchronione od całkowitego zapomnienia. Były to artykuły ks. Józefa Roskwitalskiego o elementarnym nauczaniu religii w Polsce¹⁵, ks. Jana Ratysza o stanie elementarnego nauczania religii w obrządku grecko-katolickim w Polsce¹⁶ oraz ks. Justyna Hirniaka o problemie nauki religii na poziomie elementarnym na Ukrainie¹⁷.

VI tom „Studiów Katechetycznych” ukazał się w 1987 roku. Tom składał się z trzech artykułów naukowych. Pierwszy z nich autorstwa ks. Romana Harmacińskiego dotyczy przygotowania katechetów gorzowskiej administracji apostolskiej do pracy katechetycznej. Autor przeanalizował kursy katechetyczne, które odbyły się w latach 1949-1972 na terenie diecezji gorzowskiej¹⁸. W drugim artykule ks. Mieczysław Wykrota omówił wakacyjną katechezę prowadzoną przez alumnów w gorzowskiej administracji apostolskiej w latach 1950-1954¹⁹. Trzeci artykuł był próbą syntetycznego ujęcia twórczości katechetycznej ks. Wacława Kosińskiego z I połowy XX wieku. Autorem tego artykułu był ks. Wiesław Wilk²⁰.

W powyższej charakterystyce poszczególnych artykułów z łatwością można dostrzec wszechstronność i różnorodność tematyczną poszczególnych tomów „Studiów Katechetycznych”. Niektóre z nich opatrzone zostały dodatkowo podtytułem, aby zorientować czytelnika w zakresie prowadzonych badań. Większość z zamieszczonych artykułów może stać się również pomocna w prowadzonych dzisiaj badaniach naukowych z katechetyki. Warto więc zainteresować się nimi i teraz, gdyż przetrwały one niejako próbę czasu. Dobrze się stało, że podjęta inicjatywa sprzed lat znajduje swoją kontynuację w dobie obecnej. Można

¹⁵ J. Roskwitalski, *Elementarne nauczanie religii w Polsce*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 5, s. 293-326.

¹⁶ J. Ratysz, *Stan elementarnego nauczania religii w obrządku grecko-katolickim w Polsce*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 5, s. 327-344.

¹⁷ J. Hirniak, *Nauka religii na poziomie elementarnym na Ukrainie*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 5, s. 345-352.

¹⁸ R. Harmaciński, *Kursy przygotowujące katechetów w diecezji gorzowskiej w latach 1949-1972*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 6, s. 11-255.

¹⁹ M. Wykrota, *Wakacyjna katecheza prowadzona przez kleryków w Gorzowskiej Administracji w latach 1950-1954*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 6, s. 257-323.

²⁰ W. Wilk, *Pojęcie katechezy w pismach ks. Wacława Kosińskiego*, „Studia Katechetyczne” 1987, t. 6, s. 324-379.

wyrazić nadzieję, że i dzisiaj na łamach wznawianych – po ponad dwudziestu latach – „Studiów Katechetycznych” współczesny czytelnik zainteresowany katechetyką i katechezą znajdzie wiele ciekawych artykułów naukowych, które będą owocem prowadzonych badań naukowych, również w ramach specjalności katechetycznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.